

ARHEOLOŠKO-TOPOGRAFSKE UGOTOVITVE V SIMONOVEM ZALIVU PRI IZOLI

VINKO ŠRIBAR

En kilometer jugozahodno od današnjega pristanišča v Izoli, med Simonovim rtičem in Kaneto, je Simonov zaliv. Ob južni strani zaliva prehaja morska obala naglo v strmi breg, ki pri rtiču Kaneto postane navpičen. Pred Kaneto se obala zniža in preide proti zaledju v ozko grlo, ki se širi proti tunelu zapuščene železniške proge v stopničasto kotanjo, poraščeno s trnjem in vinogradi.

Zaledje ob vzhodni in deloma na južni obali Simonovega zaliva je v dolžini okoli 200 m skoraj popolnoma ravno, nato pa počasi prerašča v greben na zahodni strani Izole. Ravna površina zaledja se omejuje v glavnem na Simonov rtič, ki je zasajen z vinogradi. Tam, kjer se je zaliv zagrizel najgloblje v kopno, pripelje med vinogradi na obalo ozka kamenita pot. Na levi strani poti zavije obala v blagem loku proti zahodu in se drži te smeri do konca rtiča Kaneto. V dolžino kakih 200 m je breg navpičen in visok do 2 m in razen zadnjih 50 m obložen s suhim kamenitim zidom. Za tem delom je do 100 m širok raven pas zemlje, ki je v dolžini omenjenega zidu zaraščena z grmovjem.

Desno od dohoda v zaliv teče obala proti severu skoraj v ravni črti, dolgi okoli 100 m. Brežina ob tej obali je skoraj popolnoma navpična in visoka do 1,5 m. Severna polovica brežine je obložena s suhim kamenitim zidom.

Ob vsaki plimi, posebej pa v zimskem času, ko piha »tramontana«, t. j. zahodni veter, udarja morje ob breg v vsem Simonovem zalivu.

Že prvi zgodovinarji, ki so obravnavali Izolo, omenjajo na opisanem področju številne arheološke najdbe naselbinskega značaja, ki so jih pripisovali antičnemu mestu Haliaetum.¹ Prve resnejše arheološke podatke s tega prostora je dognal domačin prof. dr. Attilio Degrassi, ki je tu izkopaval leta 1922 in topografsko fiksiral že znane arheološke najdbe.² Na osnovi podatkov, ki jih imamo od avtorjev iz preteklih stoletij ter od A. Degrassija, poznamo v Simonovem zalivu sledeča najdišča in arheološke najdbe: Pri obdelavi vinogradov na Simonovem rtiču so našli rdeče in rumene mozaične kockice, v suhih zidovih ob robu vinogradov pa obdelane fragmente iz kararskega marmorja. Okoli leta 1890 so v vinogradu posestnika Dudine pri rigolanju zadeli na mozaični tlak, sestavljen iz črnih in belih kamenčkov, zidan kanal in obdelane plosče iz apnenca velikosti $1,1 \times 0,24$ m, ki

¹ Pietro Coppo, *Del sito dell Istria 1540*, Archeologo triestino vol. II., 1830, 34. Giovanni Thamar, *Isola nell 1581 nell Istria, anno III.*, 1848, 46. Manzuoli, *Archeografo triestino III.*, 1851, 181. Naldini, *Corrografia ecclesiastica 1700*, 328.

² A. Degrassi, *Archeografo triestino X/III*, 329.

so ostale še v svojem prvotnem položaju. Tukaj so našli tudi bazo za steber s premerom 0,25 m.³ (Glej prilogo 1, točka 1.)

2. V januarju leta 1922 so pri rigolanju istega vinograda v globini 1,5 m zadeli na del stebra z bazo, v neposredni bližini in skoraj v isti globini pa tudi na bazo še drugega stebra. Med istimi deli je A. Degrassi našel dva opečna fragmenta z napisom.⁴ (Glej prilogo 1, točka 2.)

3. V decembru leta 1929 so pri rigolanju vinograda pod 1 in 2 zadeli na iste mozaike kot okoli leta 1890. Na tem mestu je Degrassi naredil sondo in odkril tri stanovanjske prostore, ki so imeli mozaični tlak. Sonda je bila narejena do meje posestva Drioli.⁵ (Glej prilogo 1, točka 1.)

4. Ob južnem delu zaliva je položena vrsta plošč, ki kmalu zginejo pod površino zemlje. Na nekaterih je videti sledove malte. Podoben zid ali vrsta plošč je tudi v bližini pomola.⁶ (Glej prilogo 1, točki 3 in 4.)

5. V Simonovem zalivu, skoraj neposredno pod površino vode, je zelo dobro ohranjeno rimsko пристanišče.⁷ (Glej prilogo 1.)

S tem je izčrpan skromen pregled arheoloških najdb na področju Simonovega zaliva, ki so bile ugotovljene do leta 1930.

Leta 1922 sta ing. Benjamin in Rafael Battigelli za potrebe profesorja A. Degrassija naredila približno izmero ostankov rimskega pristanišča v Simonovem zalivu. Ob isti priložnosti sta fiksirala obalo ob vzhodni in južni strani zaliva.⁸ Od tega časa pa do danes se je oblika obale zelo spremenila. Ob vzhodni strani Simonovega zaliva je morje odneslo v tem času pas zemlje, širok od 15 do 20 m in debel od 0,8 do 1,5 m. Na odkritih tleh, tesno ob profilu novonastalega brega, se je pokazalo več zidov. V samem profilu pa teče obilna in razgibana plast gradbenega sipa.

Opazovanje, opis in tehnično dokumentacijo obstoječe situacije smo začeli ob južni strani profila ali takoj ob vogalu, do katerega se pride po stezi v Simonov zaliv. Ta točka nam je služila tudi kot izhodišče za meritvena dela. Profil in teren z najdbami teče proti severu v dolžino okoli 100 m.

Opis situacije

V profilu ob novo nastali obali, 0,8 m pod današnjo površino zemlje, v dolžini skoraj celotnega profila teče plast gradbenega materiala. Do 15. metra profila so ostanki redki. Na 14,5 m in v globini 0,74 m je fragment tegule. Na 15. m se začne debela plast gradbenega materiala, ki se vleče do 21,7 m. Gornja črta sipa gradbenega materiala je skoraj ravna in teče v globini 0,76 m. Po svoji debelini sega v globino pod današnjo površino zemlje. Sestavljen je iz lomljenih kosov laporja različne velikosti in iz fragmentov rimske opeke in malte. Najdebelejši kos laporja je velik 0,15 × 0,18 × 0,12 m. (Glej prilogo 2; sl. 1.)

Kompleks zidov št. 1. Na 23,5 m in v globini 1 m, pod azimutom 45° prihaja iz profila zid, dolg 2,2 m. (Glej prilogo 1, točka 5.) Na zunanjem koncu se z zidom 1

³ A. Degrassi, l. c. 330.

⁴ L. c. 332.

⁵ L. c. 332.

⁶ L. c. 334.

⁷ L. c. 330, 335, opomba 1.

⁸ L. c. 339.

pravokotno združi zid 2, kar po vsej verjetnosti predstavlja vogalni del nekega stanovanjskega prostora. (Sl. 2, vogal 1.) Oba zidova sta izdelana iz slabo oblikovanih kosov laporja različne velikosti: od $0,1 \times 0,1 \times 0,5$ m do $0,28 \times 0,25 \times 0,15$ m. Zidova sta široka od 0,58 do 0,6 m. Prostor med obema licema zidov, ki sta izdelana iz obdelanih kamnov, je izpolnjen z manjšimi kamni amorfnih oblik. Za vezivo so porabili zelo močno in kompaktno malto. Zid 1 je ohranjen zelo dobro, in sicer do 0,6 m nad površino zemlje. Od zidu 2 vidimo samo še eno plast kamnov, ki so stalno pokriti z vodo. Nad zidom 1 sega plast gradbenega sipa do 0,5 m pod gornjo črto profila. (Glej prilogo 2.) V globini 1 m na 17,6 m profila je notranja stran vogala nekega prostora. (Vogal 2. Glej prilogo 2; sl. 1.) Krak 1 teče pod azimutom 155° v dolžino 2 m. Krak 2 stoji pravokotno na kraku 1 in je dolg 4 m. Zidova sta iz nepravilnih kosov laporja, ki so obdelani samo ob licu zidu. Prostor med obema licema je napolnjen z manjšimi kamni nepravilnih oblik. Zid je vezan z malto. Krak 1 je ohranjen zelo dobro, in sicer do višine 0,3 m nad površino zemlje. Krak 2 je slabše ohranjen, vendar mestoma tudi do 0,2 m v višino. Kamni, vzdani ob licu zidov, so veliki: $0,52 \times 0,2 \times 0,2$ do $0,17 \times 0,13 \times 0,1$ m. Krak 1 je širok 0,52 in krak 2 0,53 m. Razen pri večji oseki sta oba zidova pod vodo. (Glej prilogo 2, sl. 1 in prilogo 1, točka 6.)

Med vogalom 1 in 2, 0,6 m južno od vogala 2, v globini 0,8 m pod površino zemlje, v dolžini 5 m teče v profilu tlak iz malte. Podlaga za tlak je izdelana iz lomljenca različnih velikosti od $0,8 \times 0,1$ do $0,2 \times 0,1$ m. Kamni so postavljeni na svojo daljšo os in v poševni legi. Prostor med kamni je zalit z grobo malto, nad to pa je še ena plast fine in trde malte. Celoten tlak, skupaj z malto in podlago je debel od 0,2 do 0,25 m. Tlak grobe malte sega v višino do 5 cm nad kamni, plast fine malte pa je debela 2 cm. Na gornji površini tlaka je debela plast humusa, v katerem so ostanki gradbenega materiala. Osnova tlaka, t. j. lomljenca leži na sterilni rumeni ilovici. (Priloga 1, točka 7; sl. 3.)

Zid št. 3. V globini 0,9 m pod azimutom 15° gre iz profila pri 38,5 m v dolžini 3 m zid širok 0,54 m, narejen iz večjih kosov laporja. Lici zidu sta ravni in obmetani z malto. Nad površino zemlje je zid ohranjen do 0,3 m. Večji del zidu pa je pod vodo. Temelji ležijo na sterilni ilovici. Nad zidom, v profilu je sip iz gradbenega materiala. (Priloga 1, točka 8; sl. 4.)

Zid št. 4. V globini 0,9 m na 36,5 m pod azimutom 136° izhaja iz profila zid, dolg 2,7 m. Zid je izdelan v isti tehniki kot prejšnji zidovi. Ostanki zidov so visoki od 0,5 do 1 m. V profilu, vzhodno od opisanega zidu, je 0,3 m debela plast malte, pomešane s fragmenti opeke. Zidova iz kompleksa 3 in 4 se navidezno končujeta ob velikem zidu, ki teče vzporedno z današnjo omrsko obalo. (Priloga 1, točka 9; sl. 5.)

Kompleks zidov 5 sestavlja dvoje zidov. (Priloga 1, priloga 2; sl. 6.)

Zid 1 je v samem profilu. Začenja se na 2,5 m od vogala na 58 m profila in teče pod azimutom 324° v dolžino 7 m. Ohranjen je do 1 m nad površino zemlje. Širino zidu nismo mogli izmeriti, ker ga pokriva zemlja. V profilu nad zidom je sip gradbenega materiala. Zid je grajen enako kot ostali že opisani zidovi. Pravokotno na začetek zidu 1 leži monoliten blok iz laporja, ki je pravokotno obdelan, velik je $2,8 \times 0,56 \times 0,5$ m. Vzporedno z zidom št. 1 na razdalji 1,9 m teče zid št. 2, ki izhaja iz profila na 13,8 m od vogala na 58 m profila. Zid je dolg 11 m in širok 0,9 m. Grajen je enako kakor ostali zidovi. Nad zemljo je ohranjen do 0,2 m. Na razdalji 6,9 m od profila zid zavije v loku proti morju. (Priloga 1, točka 10, priloga 2; sl. 6.)

Bankina. 8,5 m zahodno od sedemnajstega in pol metra profila je začetek temeljev bankine. Začetni kamen ima $0,55 \times 0,5$ m. Do 40. metra profila ne vidimo v bankini več temeljev, temveč samo posamezne kamenite bloke, ki pripadajo nadgradnji bankine. Temelji se ponovno pojavijo neposredno pred začetkom kompleksa zidov št. 4. Od današnjega brega je bankina oddaljena 1,8 m. Od tod pa do 60 m profila so vsi bloki iz nadgradnje bankine, deloma so tudi obdelani. Na 58 m profila je bankina oddaljena od njega 2,5 m. Na 50 m profila sta na bankini dva obdelana kamna, ki imata na svojih gornjih površinah vdolbine, ki so verjetno služile kot povezava z nadgradnjo. Bankina je dolga 43 m. Kot osnova za analizo in časovno opredelitev bankine bi bilo potrebno analizirati kompleks 3, 4 in 5. (Sl. 7.)

Kompleks 6. V profilu ob severnem bregu Simonovega rtiča se vidi del antičnega zidu, ki je grajen na isti način kakor zidovi ob zahodni obali, ki smo jih pravkar opisali. (Priloga 1, točka 11.)

V globini 1,2 m na 55 m profila v smeri sever—jug, z glavo na severni strani, je ležal skelet odrasle osebe. Glava je bila obrnjena na desno stran. Od vrha glave pa do konca medenice je skelet meril 0,75 m. Grobna jama je bila izkopana v gradbenem sipu, v katerem so bili tudi mozaični kamenčki. Skelet je ležal v višini tlaka, ki smo ga ugotovili med vogaloma 1 in 2. Kostno gradivo je bilo popolnoma preperelo in uničeno.

Najdba mozaika

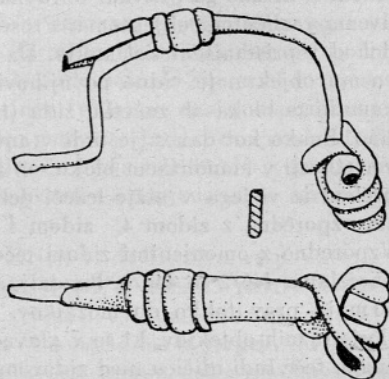
Na meji med nekdanjima posestvoma Drioli in Dudine oziroma med parcelama št. 446/2 in 446/4, na osrednjem delu Simonovega rta, je spomladi 1958 Santo Carpinetti naletel na enobarvni mozaik. Tu smo izkopali sondo v širini steze med obema parcelama. V sondi smo zadeli na dva stanovanjska prostora s skupnimi vmesnimi stenami. Oba prostora imata mozaična tla. Carpinetti je naletel na mozaik v prostoru na vzhodnem delu sonde. (Mozaik št. 1.) Ta se začne na 33,3 m od roba parcele, na kateri leži in sega v dolžino 7,2 m. Po vsej verjetnosti predstavlja ta mera tudi dolžino stanovanjskega prostora, kajti ob robovih mozaika so sledovi zidov. Omenjena zidova tečeta vzporedno in glede na mejno črto med obema parcelama pod azimutom 335° . Mozaik je sestavljen iz belih kockic velikosti $0,01 \times 0,01 \times 0,01$ m. Obdelane in sestavljene so dokaj slabo. Površina mozaika je neravna in dokaj obrabljena. Na zahodnem delu mozaika sta dve gubi, ki sta nastali zaradi slabe podlage, narejene iz drobcev opeke, kamnov manjših dimenzij in apna. Debelina podlage je 15 cm ter leži na humusu. Od roba mozaika 0,4 m teče bordura, ki je sestavljena iz 11 vzporednih vrst kockic. Po sredi bordure je pet vrst črnih kockic, z obeh strani teh pa po tri vrste belih. Glede na borduro tečejo ostale vrste mozaika pod kotom 150° . (Priloga 1, točka 12; sl. 8.)

Mozaik št. 2 je v stanovanjskem prostoru na vzhodnem delu sonde. Ob robu ima borduro iz črnobelih kamenčkov, ki teče 0,4 m od roba mozaika. Pri obdelavi zemlje je bil mozaik na več mestih poškodovan, kajti leži komaj 25 do 30 cm pod obdelovalno površino. Sestavljen je iz fino obdelanih kockic, katerih stranice so velike 6—8 mm. Bordura je široka 0,4 m in je sestavljena iz 4 delov. Po sredini bordure teče štirikratna voluta, ob vsaki njeni strani pa je 8 vzporednih vrst črnih ali belih kamenčkov. (Priloga 1, točka 15; sl. 9, 10.)

Ob južni obali Simonovega zaliva v dolžini 10 m in širini 2 do 3 m je ohranjen tlak, izdelan iz pokončno postavljenih kosov laporja. Tlak teče v smeri vzhod—zahod in je na južni strani zaključen z robnim pasom, ki je izdelan iz ležečih plošč

laporja. Severne strani tlaka ne vidimo, ker je skoraj stalno pod vodo. (Priloga 1, točka 10; sl. 11.)

Med gradbenim materialom, ki smo ga našli v profilu nad zidovi ob vzhodni obali Simonovega zaliva, je razen domačega laporja in tipične rimske zidne in strešne opeke tudi več vrst materiala, iz katerega je bil izdelan tlak v hiši in mogoče tudi na dvorišču. Od tega gradiva naj omenim sledeče: kamenite kocke z osnovnico, dolgo 7 cm; opečne plošče $10 \times 6 \times 2,5$ cm; opečne keramične kockice, dolge 3 cm; keramične šesterokotne prizme, dolge 2 cm in visoke 3 cm; mozaični kamenčki, dolgi od 8 mm do 1,5 cm. Mozaični kamenčki, ki smo jih našli med sipom, so bili črne, bele in rožnate barve.

Risba 1.

Od vznožja morske obale pelje na Kaneto steza, ki je na svojem začetku pokrita z materialom, ki se usipa s strmega južnega brega. Takoj na začetku vzpona, komaj kake 4 metre nad morsko površino, je v sipu ležala bronasta fibula in fragment ene dolgih človeških kosti. V profilu ob južni strani steze, neposredno nad mestom, kjer je ležala fibula, skoraj dva metra pod današnjo površino, so bili v profilu fragmenti rimske keramike. Ob pogledu na najdbo in situacijo, v kateri je ta bila, se nam vsiljuje misel, da imamo opraviti z uničeno grobno celoto. Od fibule je ohranjen lok, del noge in peresovina brez igle. V sedanjem stanju je fibula dolga 5 cm in lok visok 2,5 cm. Fibula je izdelana po srednjelatenski shemi: ima samostrelno peresovino, trikotno nogo, katere zaključek je pripet na lok. S tem je tudi zaključen pregled vseh najdb, ki jih je ugotovila arheološka topografska ekipa Narodnega muzeja v Ljubljani, v poletju 1958. leta.

Imamo za nujno, da je potrebna tudi analiza pričujočih najdb in s tem postavitev v določen časovni in kulturni okvir.

Vse najdbe, zaključno s tistimi, ki jih je ugotovil A. Degrassi, imajo izrazit naselbinski značaj. Vendar pa danes še ne moremo reči, kak je bil značaj te naselbine. Lahko bi bilo samo pristanišče s pripadajočimi najnujnejšimi stavbami, ki je predvsem služilo naselbini v zaledju, tako kot to predpostavlja A. Degrassi,⁹ ali pristanišče ob vili rustiki, ali večji mestni naselbini? Po ugotovitvah v letu 1958 je povsem verjetno, da imamo opraviti z naselbino mestnega značaja. Za to govori prvič, da so najdbe ali arheološki ostanki razprostranjeni na območju 4 hektarjev, kar izključuje možnost kakega manjšega naselbinskega kompleksa; in drugič, da je

⁹ L. c. 333.

v ostankih zidov tesno ob vzhodni obali Simonovega zaliva treba videti več stanovanjskih objektov, ki jih vežejo elementi, značilni za organizirano mestno naselbino. V petih kompleksih antičnih zidov ob vzhodnem delu Simonovega zaliva razlikujemo najmanj štiri stanovanjske objekte: tlak med vogalom 1 in 2 povezuje ta dva v en objekt. Oba pa spadata med notranje vogale objekta. Prostor, ki je nakazan med vogaloma, ima diagonalno 10 m, kar je vsekakor dokaj velik prostor. Prostori istega stanovanjskega objekta, ki mejijo na vogal 1 in 2, segajo še naprej proti vzhodu pod profil in na zahod, kjer jih pokriva ali jih je delno uničilo morje. Zidova 3 in 4 potekata pravokotno drug na drugega in tvorita po vsej verjetnosti vogal, ki je uničen s poznejšo gradnjo bankine. Zid 2, v vogalu 2, je vzporeden z zidom 3, ki smo ga pravkar obravnavali. Zidova (1) in (2) v kompleksu 5 pripadata dvema različnima objektoma. Prostor med njima pa je treba imeti za prehod ali dohod v pristanišni del mesta. Da zidova (1) in (2) v kompleksu 5 ne spadata k enemu objektu, je vidno po njihovih zaključkih na južni strani. Gornja ploskev kamnitega bloka ob začetku zidu (1) predstavlja po vsej verjetnosti tedanjo površino. Enako kot danes, je tudi v antiki teren padal proti pristanišču in je po vsej verjetnosti v monolitnem bloku, ob zidu (1) v kompleksu 5, treba videti stopničasti prehod iz višjega v nižje ležeči del mesta. Tudi zidova (1) in (2) v kompleksu 5 sta vzporedna z zidom 4, zidom 1 iz kompleksa 2 ter zidom (2) iz kompleksa 1. Vzporedno z omenjenimi zidovi tečeta tudi robova mozaikov 1 in 2 na meji med parcelama 446/2 in 446/4. Razdalja med vogalom 1 in 2 do kompleksa 5 je okoli 50 m in prav toliko do mozaikov. Iz tega sledi, da odkriti zidovi predstavljajo tloris raznih objektov, ki so v glavnem enako orientirani, severovzhod—jugozahod; enako teče tudi uličica med zidovoma (1) in (2) v kompleksu 5, kar govori za urbanistično dobro zasnovan naselbinski kompleks.

Med vsem gradivom, ki smo ga do sedaj opisali, lahko časovno opredelimo samo mozaik 1 in 2 ter fibulo. Naš mozaik 2 ima enako borduro kot tisti, ki ga je odkril A. Degrassi leta 1922. Ni izključeno, da gre za isti mozaik. Degrassi ga je postavil v I. ali II. stoletje n. št.¹⁰ Fibula, ki smo jo našli na dostopni stezi na rtič Kaneta, je izdelana po pozno srednjelatenski shemi. Analogije za njo najdemo skoraj na vseh latenskih grobiščih v Sloveniji in tudi v latenskodobnem italiskem gradivu.¹¹ Časovno jo je treba postaviti po vsej verjetnosti v drugo polovico II. stoletja p. n. št.

Čeprav imamo iz naselbinskega kompleksa v Simonovem zalivu do sedaj samo en element za časovno opredelitev, t. j. mozaik, lahko domnevamo, da je naselbina starejšega izvora. Fibula s pobočja Kaneta je del neke grobne celote, ki po vsej verjetnosti pripada grobišču. Za sedaj ne poznamo v bližini nobenega arheološkega naselbinskega kompleksa, razen opisanih ostalin v Simonovem zalivu. S tem smo postavili trditev, da domnevano grobišče pripisujemo mestni naselbini.

Vsako nadaljnje sklepanje in domneve bi postale zelo malo verjetne in brezpredmetne, ker bomo v bližnji bodočnosti začeli s sistematičnimi raziskavami na obalah Simonovega zaliva.

¹⁰ Müller-Karpe, *Die Zeugnisse der Taurisker in Kärnten, Carinthia I.* 1951, 669, sl. 1, 11, 12, 15.

¹¹ Oscar Montelius, *La civilisation primitive en Italie*, Stockholm 1895, T. XVII, 170, T. 112, 5, 8.

RÉSUMÉ

Constataions archéologico-topographiques dans la baie de Simon près d'Izola

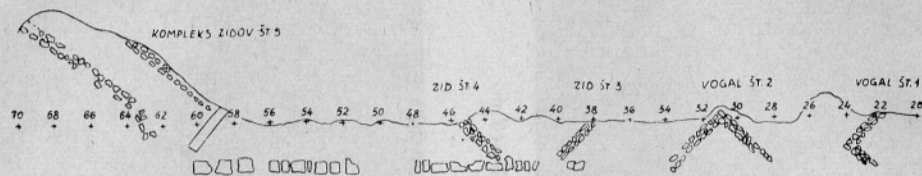
En 1922, l'ing. Benjamin et Rafael Battigelli ont effectué, pour les besoins du prof. A. Degrassi, les mesures approximatives des vestiges du port romain de la baie de Simon près d'Izola. A la même occasion ils ont déterminé la côte à l'est et au sud de la baie. Depuis cette époque à nos jours, la forme de la côte a beaucoup changé. Sur la côte orientale de la baie, la mer a emporté une bande de terre large de 15 à 20 m. Sur le terrain découvert, tout contre le profil de la nouvelle côte plusieurs murs ont apparus. Dans le profil même passe une couche riche et mouvementée de matériaux de remblayage. Les découvertes effectuées sont les vestiges d'au moins 5 constructions d'habitation. Parmi les matériaux de construction que nous avons trouvés le long de la côte orientale de la baie de Simon, il y a, outre la marne de pays, la brique et la tuile romaines typiques, également plusieurs espèces de matériaux, dont on fit le pavage des maisons. Je mentionnerai ici: les cubes de pierre à base de 7 cm de long, les dalles de brique de $10 \times 6 \times 2,5$ cm, les cubes en céramique à base de 3 cm de long, les prismes hexagonaux en céramique de 2 cm de long et de 3 cm de haut, etc.

A la limite entre les anciens domaines de Drioli et de Dudine, resp. entre les parcelles inscrites au cadastre sous les nos 446/2 et 446/4, dans la partie centrale du cap de Simon, au printemps de 1958, Santo Carpinetti est tombé sur une mosaïque d'une seule couleur. Là, nous avons jeté un coup de sonde dans la largeur du sentier entre les deux parcelles. Dans la sonde nous avons trouvé deux emplacements d'habitation avec des murs intermédiaires communs. Les deux emplacements ont un pavage en mosaïque. En 1922, A. Degrassi a découvert aussi la même mosaïque, qu'il a déterminée comme étant de la période à la transition du Ier au IIe siècle de notre ère.

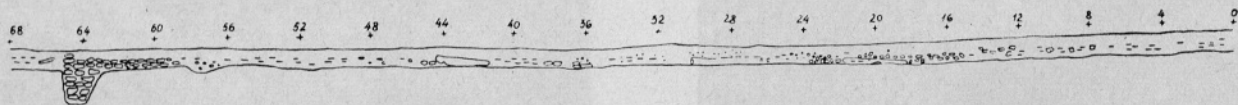
Au pied du cap de Kaneto nous avons découvert les restes de la sépulture d'un squelette. A côté des matériaux osseux il y avait aussi un fragment de fibule de La Tène, exécutée d'après un schéma de La Tène moyen avancé.

Toute conclusion et supposition ultérieures sur la base de ces modestes matériaux seraient peu croyables et inutiles, parce que nous procéderons dans un avenir prochain à des recherches systématiques.

ARH. NAJDBE OB VZHODNI OBALI SIMONOVEGA ZALIVA - IZOLA

1. TEMELJI ANTIČNIH ZIDOV

2. PROFIL OD 0 - 68 m

Sl. 1. Profil od 12—16 m

Sl. 2. Profil od 0—36 m. Tlak v profilu od 26—29 m ter vogal 1

Sl. 3. 27—29 m profila. Tlak

Sl. 4. 38 m profila. Zid 3

Sl. 5. 46 m profila. Struktura zidu št. 4

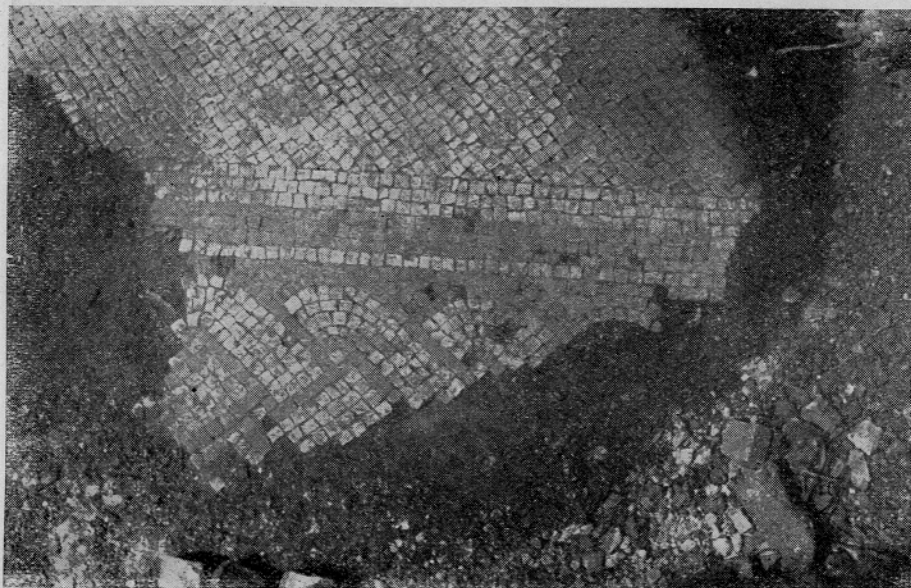
Sl. 6. 65 m profila. Struktura zidu 1 iz kompleksa zidov št. 5

Sl. 7. 52—54 m profila. Obdelani kamni v bankini

Sl. 8. Mozaik 1

Sl. 9. Del mozaika v zahodnem delu sonde

Sl. 10. Razširjeni izkop ob ohranjeni borduri na mozaiku št. 2

Sl. 11. Ostanke rimskega tlaka ob južni obali Simonovega zaliva

Sl. 12. Simonov rtič

NEDAVNA ODKRITJA NA PREDGRŠKIH NAJDIŠČIH V MALI AZIJI¹

R. A. CROSSLAND

Prevedel BOJAN ČOP

Naravno je, da ne nameravam v manj kot eni uri podati popoln pregled o tekočem delu na predhelenskih najdiščih v Turčiji. Mislim, da je v tem poletju (1959!) tam v teku deset izkopavanj na takih najdiščih, jaz osebno pa sem obiskal le dve od njih. Zato mislim pokazati le to, kako je delo preteklih deset let izpolnilo nekaj resnih vrzeli v našem arheološkem poznavanju Anatolije in nas prineslo bliže k trenutku, ko si bomo mogli ustvariti nepretrgano sliko o izvoru in razvoju njenih predklasičnih civilizacij. V primeru Anatolije je bolj kot v primeru večine ostalih pomembnih ozemelj antičnega sveta arheološko raziskovanje imelo značaj nekakšnega mozaika. To ni bilo stalno raziskovanje nepretrgano starejših kultur na nekem zaokroženem področju. Iz raznih razlogov je raziskovanje napredovalo v nekaterih predelih polotoka mnogo hitreje kot v drugih. Pred tridesetimi leti smo imeli koristne podatke o predhelenskih kulturah edinole za tri daleč vsaksebi ležeča področja. Prvo je bila Troja, na skrajnem severozahodu, ki jo je izkopal Heinrich Schliemann prav v začetku znanstvenega arheološkega raziskovanja egejskega območja, zaradi njenega pomena za klasične znanstvenike. Drugo je bilo področje, ki bi ga mi imenovali kar Osrednja Anatolija, vzhodna polovica osrednjega platoja. Nemško društvo za Orient (*Deutsche Orient-Gesellschaft*) je tu začelo z izkopavanji na danes dobro znanem najdišču Bogazköy, o katerem se je izkazalo, da je bilo prestolnica prvobitne in največje hetitske države. Tretje je bilo področje, znano Rimljanom kot Cilicija. Tu je angleški arheolog John Garstang raziskoval Mersin in Amerikanci so začeli z deli v Tarsu. Po letu 1930 so se arheološka raziskovanja v glavnem še vedno ukvarjala z nadaljnjim izkopavanjem na treh področjih. Toda naj je bilo delo na njih še toliko vredno, rekonstrukcija zgodnje zgodovine Anatolije je morala ostati še naprej nepovezana in negotova, dokler niso bila preiskana tudi najdišča na drugih področjih. Od leta 1945 dalje je bil storjen velik napredek pri odpiranju področij, ki prej niso bila raziskana, prav tako pa v raziskovanju zgodnejših stopenj civilizacije v razmeroma dobro poznani osrednji pokrajini. Odprave več narodov so sodelovale, vodilno mesto pa so imeli turški strokovnjaki. Danes bom poskušal očrtati nova spoznanja, ki so bila tu pridobljena, in nakazati

¹ Pričujoči tekst je prevod predavanja, ki ga je imel angleški profesor iz Sheffielda R. A. Crossland dne 12. septembra 1959 v Arheološkem društvu LRS v Ljubljani. Originalni naslov predavanja je *Recent Discoveries at Pre-Hellenic Sites in Asia Minor*.